

Philosophy

УДК 130.2

Афанасьєва Л.В.,

к.філос.н., доцент кафедри соціології Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, lyudmila.csr@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9386-6529

Олексенко Р.І.,

д.філос.н., доцент кафедри філософії Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, roman.xdsl@ukr.net, ORCID: 0000-0002-2171-514X

Україна, м. Мелітополь

ТУРИЗМ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ НАРОДІВ

В статті розглядається вплив міжцивілізаційних та етнокультурних комунікацій на становлення та розвиток туризму в країні під впливом глобалізаційних процесів. Зазначено, що в умовах глобалізації сучасне суспільство вплетене у складну мережу процесів кроскультурної комунікації, формуючи модерні форми туристичної діяльності. Виявлено, що в контексті цивілізаційного розвитку і все більшої відкритості кордонів між державами сучасна людина отримує майже необмежені можливості контактувати з представниками інших культур. З'ясовано, що соціокультурні функції туризму дозволяють трактувати його як чинник подолання ксенофобії, непорозуміння, недовіри, ворожнечі і встановлення толерантності, взаєморозуміння, довіри, дружніх стосунків, створення передумов для вироблення стратегії розвитку людства і узгодженої її реалізації.

Ключові слова: міжкультурна комунікація, взаємодія, туризм, порозуміння, цивілізація.

Постановка проблеми. В умовах багатонаціонального полікультурного середовища, ми не завжди, у повній мірі готові до спілкування і співпраці з людьми різних національностей, рас. Існує загроза перешкоджанню взаємопередачі смислів необхідних для діалогу між представниками різних культурних спільнот. Як різномірні елементи світової соціокультурної системи, вони за певних несприятливих умов можуть вступати у відкриту конфронтацію, виявляючи нездатність до порозуміння, толерантності, накладаючи відбиток на туризм – одне з найбільш яскравих соціокультурних явищ нашого часу і найважливіший елемент сучасного світоустрою. Особливо значний негативний вплив на розвиток туризму та кроскультурних комунікацій чинять міжцивілізаційні та етнокультурні конфлікти. Тому проблема туристичної комунікації (взаємообмінів і міграцій між суб'єктами полікультурних просторів) значно актуалізуються в контексті ускладнень міжетнічних та кроскультурних стосунків, а вивчення чинників й умов досягнення цивілізованих форм діалогу культур засобами туризму містить глибокий науковий і практичний інтерес, що й зумовлює актуальність нашого дослідження.

Метою даного дослідження є розгляд туризму в контексті соціокультурних глобальних процесів та впливів міжцивілізаційних та етнокультурних комунікацій на розвиток туризму в умовах сьогодення.

Виклад основного матеріалу. Останнім часом існує ряд напрямків в соціології (Ж. Бодрійяр, З. Бауман, Дж. Рітцер, У. Еко), представники яких розглядають такі новітні тенденції в соціальному житті як глобалізація, гіперреальність, поява яких сприяла виникненню такого феномену як віртуальний туризм. Незважаючи на глибоке

опрацювання багатьох аспектів даної проблеми, праць присвячених системному і цілісному аналізу цієї проблеми в українському суспільстві сьогодні бракує. Актуальністю проблеми і недостатньою розробленістю даної теми обумовлюється вибір об'єкта і предмета, а також цілі дослідження.

У сучасному світі не існує повністю ізольованих культур. Більш того, останнім часом в силу науково-технічного прогресу, перманентно збільшується щільності населення, поглиблення міжнародної економічної і політичної інтеграції абсолютно природним стають контакти з носіями інших культур [16, с.44].

Сучасна людина отримавши необмежені можливості пересування в зв'язку з розвитком транспортних засобів і все більшої відкритості кордонів між державами, і як наслідок цього – почастищення контактів з представниками інших культур[15]. Динамічність і рух – основні характеристики нашої комунікативно-інформаційної епохи. Мобільність суспільства, пов'язаного глобальними структурами політики, економіки та туристичного бізнесу, призводить населення Землі в стан постійного пересування. Однією з найбільш поширених форм сучасних контактів, або навіть спілкування, між представниками різних культур виступає туризм. Очевидно, що міжнародний туризм крім величезного економічного значення відіграє велику роль у розширенні меж взаєморозуміння і довіри між людьми різних релігій і культур. Його діяльність не обмежується тільки торгівлею товарами і послугами і пошуком нових торгових партнерів. Вона спрямована також на встановлення взаємовідносин між громадянами різних країн для збереження і процвітання миру в усьому світі.

Посилення міжкультурної взаємодії етносів – питома ознака сучасної доби.[14, с.491] Проте не слід забувати, що дана тенденція за різних соціальних умов може проявлятися по-різному. В одних випадках вона може стати джерелом загострення етнокультурних суперечностей. Історія свідчить про те, що ізоляція суспільства від інших народів і культур сприяє виникненню психологічного бар'єру, що породжує страх і підозрливість у людях, що може привести до збройних конфліктів [9; 17]. Вивчення впливів міжцивілізаційних та етнокультурних конфліктів на туризм та кроскультурні комунікації дозволяє висунути три аспекти міжетнічних конфліктів: екологічний, економічний і соціально-психологічний.

Всі вони зазвичай містять в собі ознаки конфліктів стереотипів, що в тій чи іншій мірі відбиваються на практиці туристської діяльності. Найпоширеніші причини їх виникнення наступні:

- коли етнічні групи, виходячи із своєї власної ідентичності і деяких упереджень, створюють негативний образ "недружного сусіда", "небажаної групи";
- конфлікти ідей (їхня ознака – висування певних домагань, формулювання основних ідеологем, політична мобілізація навколо них);
- конфлікти дій (активні дії, аж до безпосередніх зіткнень).

Власне туризм виступає чи не першим реагентом, що виявляє невідповідності і починає з'ясування можливостей послідовного усунення всіх можливих перешкод для взаємопорозуміння шляхом вивчення та пізнання особливостей даного народу чи етносу, які є соціокультурною базою майбутніх контактів на рівні політичних інститутів, міждержавних стосунків та шляхом комерційної діяльності, економічної інтеграції тощо.

Дійсно, різноманіття культур спочатку передбачає їх замкнутість і вимагає порозуміння. Локальна культурна замкнутість може бути розімкненою в діалозі з іншою культурою через ідеологію, філософію тощо. Під безпосередньою включеністю засобами туристичної діяльності в інше культурне середовище розуміється: безпосереднє перебування в ній; поверхневий рівень сприйняття, оскільки мислення і сприйняття навколишнього оточення відбувається з точки зору власних звичок і своєї культури; узагальнене сприйняття і формування цілісного уявлення образу іншої культури за окремими її проявами.

Зрозуміло, що тільки враховуючи міжкультурну взаємодію – процеси створення, утвердження і подолання стереотипів, можна вести мову про користь від туристичної практики, як різновиду пізнання світу, оскільки кожна культура сприймає іншу не завжди адекватно і не в повному обсязі та питомій якості, а лише в тих компонентах і якостях, яких сама певний період потребує і здатна перейняти, засвоїти [5, с.15]. При цьому саме це спілкування і можна розглядати як своєрідний діалог між культурами, або як крос-культурну комунікацію. Дана аналогія може бути застосована, так як при взаємодії представників різних культурних середовищ задіюються різні системи інтерпретацій дійсності, які, в свою чергу, є типовими в рамках «свого»

менталітету. Таким чином, виходить ніби взаємодія не стільки окремих індивідів, скільки самих цих менталітетів.

Туризм, стаючи найбільш яскравим видом крос-культурної комунікації, разом з тим містить в собі масу протиріч. З одного боку, здійснення крос-культурної комунікації в рамках туризму сприяє виробленню толерантного ставлення до іншої культури, яке виступає сполучною ланкою між культурами, що відповідає логіці принципу «мультикультурної грамотності» і сприяє безконфліктному спілкуванню. Подібний висновок був зроблений на основі проведеного нами дослідження. Але, з іншого боку, туризм активно сприяє формуванню стереотипов, які часто є серйозною перешкодою для безконфліктного розвитку крос-культурних взаємин, що було виявлено в результаті аналізу робіт ряду авторів. Так, якщо звернутися до аналізу авто- і гетеростереотипов, присутніх в культурах різних народів, то можна зробити висновок про те, що нормативно-ціннісні установки, які сформувалися в ході історичного розвитку нормативно-ціннісні установки не тільки не сприяють розвитку туризму, а й часто перешкоджають йому [7, с.354].

Яскравим підтвердженням цього є нормативно-ціннісні установки на рівні стереотипів, існують безліч етнічних спільнот, субкультур та інших культурних груп, які знають один про одного дуже мало або не знають взагалі нічого. З цього випливає проблема непорозуміння між певними культурними групами, яка призводить до конфліктних ситуацій. Існує проблема ксенофобії, коли місцеве населення з острахом та відчуженням ставиться до певних груп людей, які відрізняються зовнішньо, культурно, ментально. І в результаті "інші" часто піддаються осуду, як мінімум, або й фізичному насильству зі сторони необізнаних людей. Якщо не повністю зменшити ризики подібних явищ, то багато в чім запобігти цьому можливо надавши сторонам конфлікту (національним меншинам, представникам субкультур та інших культурних груп, загальній масі населення) якомога більше інформації одне про одного.

Тому проблема "людського виміру" туризму – гуманістична складова туризму в контексті "гуманітарного" повороту суспільства ХХ–ХХІ століття, а формування гуманістичного світогляду у професіоналів туристської справи значно зміцнює значення туризму, як ефективного засобу реалізації людських цінностей (свобода, вибір, дружелюбство, солідарність, злагода тощо). [8]

Дійсно, реальність суспільства, в якому ми живемо, наповнене безліччю стереотипів – етнічних, політичних, гендерних, вікових, культурних, мовних, релігійних і безлічі інших, переважно пов'язаних з особистими вподобаннями і антипатіями людей, і які заважають набуттю новітньої ідентичності як колективним, так й індивідуальним суб'єктам. Практика свідчить, що стереотипи виникають, закріплюються, функціонують, знищуються, відроджуються і на буденному, і на теоретичному рівнях. Вони тісно пов'язані із міфами, і не тільки історичними, але й сучасними (соціальними, культурними, етнічними, релігійними тощо) [6].

Стереотипи, будучи своєрідним способом уявлення про інших людей та їх оцінки у фіксованих і негнучких

термінах, базуються на певних характеристиках тих чи інших груп людей, певним чином сприйнятих особливостей останніх, виходячи з вузьких припущень про їхнє походження, національність, расу, темперамент, здатність до мислення чи праці тощо [19].

Розуміння і сприйняття цінностей культури, яке здійснюється в туристських подорожах, реалізується через витлумачення. На нашу думку, важливо, що людина, яка пізнає, не лише слухає розповіді і спостерігає, а й особисто може брати участь у розшифруванні змісту пам'яток історії, шедеврів архітектури, природних явищ, тим самим освоює їх, розпредмечує для себе, що і стає однією із граней мандрівки, подорожі, відвідування, поїздки чи походу.

Пізнаючи «світ іншого», людина водночас уявляє і осмислює багатоваріантність світового культурного середовища і туристичного простору, визначає особливості свого існування, порівнює його з життям інших. Тому дослідники вважають порівнювальність, компаративізм, оцінювання та самоідентифікацію важливими світоглядно-філософськими рисами, що ініціюються туристськими подіями, й унаслідок яких у людини розвивається «складний етико-психологічний комплекс відчуттів – задоволення і незадоволення, задрощів і гордошів, радощів та розчарувань тощо» [12, с.187-196].

Саме тому питання створення цінностей в сфері туризму, які б регулювали взаємини туристів і місцевого населення, був визнаний одним з найбільш важливих в сфері туристичної діяльності. Тому дослідник Антоніо Перотті в своїй монографії “Виступ на захист полікультурності” зазначає, що першим кроком при розгляді плюралізму у взаєминах європейських суспільств є усвідомлення внесків інших цивілізацій до історичного розвитку європейських культур. “Жодна культура, – пише А. Перотті, – не є зайдою по відношенню до історії людської думки, спадщина якої становить частину європейської цивілізації. Тому жоден індивід не повинен розглядатись як “культурний зайда” в Європі [13, с.35]. Ці принципи туризму впливають і з міркувань українського вченого І. Дзюби, що “міра ізоляції від світових процесів була і є мірою не лише економічного, але й духовного зубожіння”, а “міра і характер контактів будь-якої культури з культурами інших народів є свідченням її власного рівня розвитку і водночас залежить від нього” [4, с.21].

Вищезазначене, дозволяє вченим говорити про туризм як: засіб морально-етичної уніфікації сучасного суспільства; подолання соціального імунодефіциту (браку приросту людських взаємин); [10] форму демократизації людських стосунків; [1] утвердження “діалогічної” культури спілкування (інтерсуб’єктивне узгодження життєвої істини) [3].

Таким чином, практики туризму ініціюють розширення меж сприйняття, опосередкованого переміщеннями і смисловою насиченістю туристського простору глобальної епохи. Туристський досвід передбачає готовність, лояльність до зустрічі з інакші культурою як з соціальною реальністю. Відтак важливими для розуміння проблеми є такі категорії, як: туристська культура – сукупність програм людської

діяльності, способів поведінки і комунікації в системі туризму, представлених через різноманіття ідей, знань, навичок, правил, норм, зразків діяльності, патернів поведінки, ціннісних орієнтацій і моральних установок, що становлять образ місця як туристської дестинації, що формують його цілісність, ідентичність, знаковий туристський образ; туристська ідентичність – сукупність типологізованих ознак, якостей, характеристик, ціннісних установок, патернів поведінки, видів діяльності, мотивацій та інтенцій індивіда в модусі туриста, що дозволяють як йому самому, так і іншим (значущим іншим) віднести його до даного типу; етичність в туризмі – сукупність якостей, що характеризують ідеологію і поведінку індивідів і груп в туристському просторі, що конституують ціннісну морально-етичну основу соціально-прийнятних суб’єкт-об’єктних і суб’єкт-суб’єктних відносин в системі туризму.

Саме тому, що процес порозуміння починається з окремої особистості, міжнародним співтовариством прийнятий документ під назвою “Кредо мирного мандрівника” [2, с.94] що включає наступні пункти: подорожувати з чистими думками і відкритим серцем; сприймати різні обставини люб’язно і з вдячністю; зберігати і захищати навколишнє середовище; поважати всі культури; поважати господарів приймаючої країни і бути вдячними їм за гостинність; забезпечувати обслуговування з цих позицій і бути вірним своєму слову і діям; залучати інших до подорожей з мирними цілями.

Можна констатувати, що і в історичній ретроспективі і в наші дні туризм не тільки виявився інструментом діалогу культур, але є власне формою порозуміння, як «істинною формою міжнаціонального спілкування, що передбачає як взаємозбагачення національних культур, так і збереження їх» [18, с.33]. У цьому туризм має величезний потенціал для того, щоб стати гарантом миру і безпеки, так як він охоплює громадян різних країн, їх економіку, культурну спадщину, традиції, релігію та ремесла. Важко переоцінити значення неформальних контактів, які дозволяють зламати кордони на психологічному рівні (“свій”–“чужий”) та на рівні взаємодії культурних традицій. Тому такою важливою є роль туризму, в процесі якого маємо найбільше можливостей для здійснення відразу декількох функцій: пізнавальної, інформативної, комунікативної, психологічної взаємодії тощо.

У сучасну епоху глобалізації [11] і кроскультурної комунікації туризм як культуростворююча сила і суб’єктно-активний конструкт соціального буття є результатом довгої історичної еволюції як соціального буття, так і себе самого шляхом прирощування нових якостей і властивостей, і носить достатньо розвинутий і самостійний характер, що дозволяє розцінювати його як активну культуростворюючу силу і значний соціокультурний реагент, що впливає на соціальні процеси.

Висновки. Можемо стверджувати, що у XXI столітті туризм є найважливішою моделлю функціонування і взаємодії культур і цивілізацій.

Туризм виявляється тим процесом, який розкриває структури взаєморозуміння між людьми, реалізуючись в архетипах і стандартах особистісної поведінки, як форма творчого пошуку і “вирощування” відсутніх якостей і

в'язків, відходу від неефективності в усіх ланках суспільного життя.

Туризм стає сучасним фундаментальним інструментом комунікації між людьми, між природними і штучними системами, людиною і суспільством, людиною і владою. Через туризм людина "пропускає" частину свого життя і реалізує себе як особистість, що і є найбільш адекватним визначенням сутності філософії туризму, тому із туризмом пов'язаний сам процес самовдосконалення, утвердження людини як особистості, що дає змогу відчувати людськість, привабливість туристичного життя.

Тому одним з найважливіших завдань наукового вивчення туризму є з'ясування засобів послідовного усунення всіх можливих перешкод для взаємопорозуміння шляхом вивчення та пізнання особливостей даного народу чи етносу.

Література

1. Афанасьєва Л. Міжкультурний діалог в контексті єднання України / Л. Афанасьєва, С. Музя, К. Колева, Р. Олексенко // Українознавчий альманах. - 2017. - Вип. 21. - С. 15-20.
2. Глобальний етичний кодекс туриста. (1.10.1999). // Правове регулювання туристичної діяльності в Україні. - К., 2002. С. 89-98.
3. Гудков Д.Б. Теория и практика межкультурной коммуникации. М.: Гнозис, 2003.-288 с.
4. Дзюба Иван. Між культурою і політикою. - К.: Вид-во "Сфера", 1998. - С. 21.
5. Кримський С. Б. Задачі духовності ХХІ ст.: лекція, прочит. 31 жовт. 2002 р. в Нац. ун-ті "Києво-Могилян. акад.". (із циклу щоріч. Пам'ят. лекцій ім. Я. Оленської-Петришин) / Сергій Борисович Кримський. - К.: Вид. дім "КМ Академія", 2003. - 32 с.
6. Кросс-культурная психология. Исследования и применение / Пер. с англ. Харьков: Изд-во Гуманитарный центр, 2007. 560 с.
7. Многоликая глобализация. Культурное разнообразие в современном мире /Под ред. П. Бергера, С. Хантингтона /Пер. с англ. В. В. Сапова / Под ред. проф. М.М. Лебедевой. М.: Аспект Пресс, 2004. 379 с.
8. Мошняга Е. В. Концептное пространство межкультурной коммуникации в системе международного туризма: автореферат дис. доктора филологических наук; 09.00.13 / Мошняга Елена Викторовна; [Место защиты: Моск. гуманитар. ун-т]. - Москва, 2011. - 42 с.
9. Общество без доверия / Под редакцией Е. Головаху, Н. Костенко, С. Макева. - Киев: Институт социологии НАН Украины, 2014. - 338 с.
10. Олексенко Р. И. Экономический механизм государственного регулирования туристической отрасли Украины / Р.И. Олексенко, Н. П. Гостева // Современный научный вестник. - 2013. - № 13. - С.5-15
11. Олексенко Р.И. Формування збутової стратегії туристичними підприємствами у ринкових умовах. / Р.И. Олексенко // Реструктуризація соціально-економічного потенціалу України в умовах розвитку ринкових відносин: зб. матеріалів всеукр. наук.-практ. семінару молодих вчених та студентів. 2009. - С.123-126.
12. Пазенюк В.С. Філософія туризму: Навч. посібник. - К.: Академвидав, 2008. - 280 с.
13. Попович М.В. Туризм як феномен культури. Всеукраїнський круглий стіл "Філософія туризму". К., 2002.
14. Ричард Шердидан. Образование, просвещение, взаимосвязь и различие Руководство по диалогу: доверие и идентичность. Под редакцией К. Чижеского, Н. Куляс, М. Голобевского / Сейны. Издат.: Фонд Пограничье, Сейны - 2015.- 615с.
15. Ришар Ж.-Фр. Ментальная активность: Понимание, рассуждение, нахождение решений / Ж.-Фр. Ришар / РАН, Ин-т психологии; Дом наук о человеке (Франция). - М.: Институт психологии РАН, 1998. - 232 с.

16. Федорченко В.К. Педагогика туризма / Федорченко В.К., Фоменко Н.А., Охрименко М.И., Тешкистрова Т.С. - К.: Вид. Дім «Слово», 2004. - 296 с.

17. Хабермас Ю. Отношения между системой и жизненным миром в условиях позднего капитализма / Ю. Хабермас // ТНЭСИС. - Весна 1993. - Т. 1. - Вып. 2. - С. 123-136.

18. Хартия туризма (1985 г.). // Правове регулювання туристичної діяльності в Україні. - К., 2002. - с. 87-89.

19. Шульга М.О. Формула злагоди - діалог культур // Віче. - 1997. - № 1. - С. 33.

References

1. Afanasieva L. Mizhkulturnyi dialoh v konteksti yednannia Ukrainy / L. Afanasieva, Ye. Muzia, K. Koleva, R. Oleksenko // Ukrainoznavchyi almanakh. - 2017. - Vyp. 21. - S. 15-20.
2. Hlobalnyi eticheskyi kodeks turysta. (1.10.1999). // Pravove rehulivannia turystychnoi diialnosti v Ukraini. - K., 2002.S 89-98.
3. Hudkov D. B. Teoryia y praktyka mezhkulturnoi kommunykatsyy. M.: Hnozys, 2003.-288 s.
4. Dziuba Ivan. Mizh kulturoiu i politykoiu. - K.: Vyd-vo "Sfera", 1998. - S. 21.
5. Krymskyi S. B. Zaklyky dukhovnosti Kfiki st.: lektsiia, prochyт. 31 zhovt. 2002 r. v Nats. un-ti "Kyievo-Mohylian. akad.". (iz tsyklu shchorich. Pamiat. lektsii im. Я. Olenkoi-Petryshyn) / Serhii Borysovych Krymskyi. - K.: Vyd. dim "KM Akademiia", 2003. - 32 s.
6. Kross-kulturnaia psykholohiia. Yssledovaniia y pryomenenye / Per. s anhl. Khar'kov: Yzd-vo Humanitarnyi tsestr, 2007. 560 s.
7. Mnoliokaiia globalyzatsiia. Kulturnoe raznoobrazye v sovremenom myre /Pod red. P.Berhera, S.Khantynhtona /Per. s anhl. V.V.Sapova / Pod red. prof. M.M.Lebedevoi. M.: Aspekt Press, 2004. 379s.
8. Moshniaha E.V. Kontseptnoe prostranstvo mezhkulturnoi kommunykatsyy v systeme mezhdunarodnoho turызma: avtoreferat dys. doktora fylosofskyykh nauk; 09.00.13 / Moshniaha Elena Vyktorovna; [Mesto zashchity: Mosk, humanitar. un-t]. - Moskva, 2011. - 42 s.
9. Obschestvo bez doveryia / Pod redaktsiei E. Holovakh, N. Kostenko, S. Makeva. - Kyev: Ynstytut sotsyolohyy NAN Ukrainy, 2014. - 338 s.
10. Oleksenko R. Y. Ekonomicheskyi mekhanizm hosudarstvennoho rehulivovaniia turystycheskoi otrasly Ukrainy / R. Y. Oleksenko, N. P. Hosteva // Sovremennyy nauchny vestnyk, - 2013. - № 13. - S. 5-15.
11. Oleksenko R.I. Formuvannia zbutovoi stratehii turystychnymy pidpriemstvamy u rynkovykh umovakh. / R.I. Oleksenko // Restrukturyzatsiia sotsialno-ekonomichnoho potentsialu Ukrainy v umovakh rozvytku rynkovykh vidnosyn: zb. materialiv vseukr. nauk.-prakt. seminaru molodykh vchenykh ta studentiv. 2009. - S.123-126.
12. Pazeniiuk V.S. Filosofiia turызmu: Navch. posibnyk. - K.: Akademydav, 2008. - 280 s.
13. Popovych M. V. Turызm yak fenomen kultury. Vseukrainskyi kruhlyi stil "Filosofiia turызmu". K., 2002.
14. Rychard Terdyman. Obrazovanye, prosveshchenye, vzyamosviaz y razlychiye Rukovodstvo po dyalohu: doverye y ydentychnost. Pod redaktsiei K. Chyzheskoho, Y. Kulias, M. Holubevskoho / Seiny. Yzdat.: Fond Pohranichye, Seiny - 2015.- 615s.
15. Rysnar Zh.-Fr. Mentalnaia aktyvnost: Ponymanye, rassuzhdenye, nakhozhdentye reshenyi / Zh.-Fr. Rysnar / РАН, Yn-t psykholohyy; Dom nauk o cheloveke (Frantsyiia). - M.: Ynstytut psykholohyy РАН, 1998. - 232 s.
16. Fedorchenko V.K. Pedagogika turызmu / Fedorchenko V.K., Fomenko N.A., Okhrymenko M.I., Teshkistrova H.S. - K.: Vyd. Dim «Slovo», 2004. - 296 s.
17. Khabermas Yu. Otnosheniia mezhdū systemoi y zhiznennym myrom v usloviakh pozdnego kapitalyzma / Yu. Khabermas // TNESIS. - Vesna 1993. - T. 1. - V. 2. - S. 123-136.
18. Khartiya turызma (1985 h.). // Pravove rehulivannia turystychnoi diialnosti v Ukraini. - K., 2002. - s 87-89.
19. Shulha M.O. Formula zlahody - dialoh kultur // Viche. - 1997. - № 1. - S. 33.

Afanasieva L.V.,

*Ph.D., Associate Professor, Department of Sociology, Melitopol State Pedagogical University
named after Bogdan Khmelnytsky, lyudmila.csr@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9386-6529*

Oleksenko R.I.,

*Doctor of Science in Philosophy, Associate Professor, Department of Philosophy, Bohdan Khmelnytskyi
Melitopol State Pedagogical University, roman.xdsl@ukr.net, ORCID: 0000-0002-2171-514X*

Ukraine, Melitopol

TOURISM AS A FACTOR OF DEVELOPMENT OF INTERCULTURAL COMMUNICATION OF PEOPLES

The article examines the influence of inter-civilization and ethno-cultural communications on the formation and development of tourism in the country under the influence of globalization processes. It is noted that in the conditions of globalization, modern society is interwoven into a complex network of processes of cross cultural communication, forming modern forms of tourism activity. It is revealed that in the context of civilization development and the increasing openness of borders between states, modern man receives almost unlimited opportunities to contact representatives of other cultures. It has been determined that socio-cultural tourism functions can be interpreted as a factor in overcoming xenophobia, misunderstandings, distrust, hostility and tolerance, mutual understanding, trust, friendly relations, creation of preconditions for developing a strategy for human development and its coordinated implementation.

Key words: *intercultural communication, interaction, tourism, understanding, civilization.*

